المَنْصُوبَاتُ

Yusuf İslam Dağdelen

٣. المَفْعُولُ فِيه

تَعْرِيفُهُ

- Mefulu fih, amilinin içermiş olduğu işin kendisinde yapıldığı zaman veya mekanın ismidir.

ضَرَبْتُ يَوْمَ الجُمُعَةِ
mefulu fih - zaman

صَلَّيْتُ أَمَامَ المَسْجِدِ
mefulu fih - mekan

شَرْطُ نَصْبِهِ لَفْظًا:

- Harfi cer vasıtası olmaksızın, lafzen mensub olabilmesi için, başındaki في harfi cerinin gizlenmesi/takdir edilmesi gerekir.

Mefulun fihten في harfi cerinin kıyasen (kurallı) hazfedilmesi "harfi cerlerin hazfi" konusunda geçmişti. Detay için 11-14 arası sayfalara bak!

أَحْكَامُ المَفْعُولِ فِيه

1. Mefulu fihin, amilinin önüne geçmesi caizdir. (Mana fiili gibi zayıf bir amil olsada)

يَوْمَ الجُمُعَةِ ضَرَبْتُ
mefulu fih - mukaddem

زَيْدٌ يَوْمَ الجُمُعَةِ في دَارِهِ
amil-mana fiil zarfı müstekar | mefulu fih - mukaddem

2. Mefulu fih mutlak olarak (karineli-karinesiz) hazfedilebilir. (cümlede fazladır, umde değildir.)

هَلْ جَلَسْتَ أَمَامَ المَسْجِدِ ؟ نَعَم جَلَسْتُ (أَمَامَ المَسْجِدِ)
mefulu fih sual karinesiyle mahzuf

ضَرَبْتُ _____
karinesiz mahzuf

3. Mefulu fih'in amili karine bulunduğu zaman hazfedilebilir.

مَتَى تَسِيرُ؟ (أَسِيرُ) يَوْمَ الجُمُعَةِ
amil-istifham karinesiyle mahzuf